

Interne notater

STATISTISK SENTRALBYRÅ

81/21

4. juni 1981

SAMMENLIGNING AV

DETALJOMSETNINGSSINDEKSEN OG VAREHANDELSSTATISTIKKEN

1977 - 1979

Av

Kjell K. Olsen og Knut F. Strøm

INNHold

	Side
1. Innledning	2
2. Avviket 1978 - 1979	2
3. Utførte beregninger og tabeller	3
4. Noen mulige årsaker til avvik	5
5. Mulige tiltak for å redusere avvik	7
6. Tabeller	8
Vedlegg:	
Navnekort 1975	13
Navnekort 1979	14
Detaljomsetningsskjema	15

1. INNLEDNING

Vi vil i dette notatet gjøre rede for en del forhold som kan føre til at det oppstår avvik mellom omsetningsendringen i den årlige varehandelsstatistikken og i detaljomsetningsindeksens endring for samme år. Det var særlig den ulike endringen de to statistikkene ga for utviklingen fra 1977 til 1978 og fra 1978 til 1979 som gjorde det aktuelt å se på dette spørsmålet.

I forbindelse med skifte av basisår for indeksen ble det imidlertid oppdaget en svikt i beregningene. Dette er nok den vesentligste årsak til avvikene. Opprettede tall for detaljomsetningsindeksen gir samme endring fra 1978 til 1979 som varehandelsstatistikken. Det kan allikevel være grunn til å peke på forhold som gjør at det ikke nødvendigvis vil være fullstendig samsvar mellom de to statistikkene.

Arbeidsnotatet IO 77/32, "Detaljomsetningsindeksen. En analyse av feiltyper og beregningsmetoder" og nye analyser foretatt med primærdata fra varehandelsstatistikken er brukt for å belyse noen ulikheter mellom de to statistikkene.

Den årlige varehandelsstatistikken (engroshandel, agenturhandel, detaljhandel) utarbeides på grunnlag av opplysninger som primært hentes inn for kontroll og ajourføring av Byråets sentrale bedrifts- og foretaksregister. Statistikken skal i prinsippet omfatte alle bedrifter som har vært i drift i hele eller deler av året. Omsetningen omfatter både kontantsalg og salg på kreditt for egen regning og bruttoverdien av provisjonssalg for andre (agentur- og kommisjonssalg). Omsetningsverdien gis etter fradrag av merverdiavgift. Navnekortene (hovedgrunnlaget for ajourføring av registeret, se vedleggene 1 og 2) har også opplysninger om merverdiavgift, slik at omsetningsverdi medregnet merverdiavgift i prinsippet kan beregnes. Merverdiavgiftsopplysningene på navnekortene er imidlertid ikke blitt punchet siden 1973. Om lag 8 prosent av bedriftene blir imidlertid innhentet på bedriftsstatistikskjema i forbindelse med 5. kontors og 11. kontors årsstatistikker.

Den månedlige detaljomsetningsindeksen viser omsetningen for de åtte næringshovedgruppene innen detaljhandel samt for detaljhandel i alt. Omsetningen regnes inkl. merverdiavgift, og indeksene bygger på et utvalg av bedrifter. Utvalget blir ajourført hvert år og er i løpet av 1979-80 dessuten økt med 200-300 bedrifter og er nå på om lag 2 000 bedrifter.

2. AVVIKET 1978-1979

I forbindelse med omleggingen til 1979 som nytt basisår for detaljomsetningsindeksen viste det seg at det har vært en svikt i opplegget for indeksberegningene for de seinere år. Feilen har sammenheng med de årlige utskiftninger i utvalget til detaljomsetningsindeksen.

Ved innsetting av basisomsetning for hver enkelt bedrift har omsetningstall fra sist kjente varehandelsstatistikk blitt satt inn istedetfor omsetningstall fra basisåret. Riktige data for hver enkelt bedrift blir lagt på en record hvor identitetsnummer, oppblåsningsfaktor og momsbeløp ligger i de første posisjonene. Resten av tilgangsrecorden inneholder opplysninger om næring, kommune, omsetning uten moms etc.. Det som har skjedd er at korrekte tilgangskort har blitt punchet, men ved den maskinelle behandlingen er bare første del av kortet (i.nr., oppbl.faktor, moms) tatt med. Resten er blitt hentet fra nyeste varehandelsfile. Ved rulleringen i mars 1978 ble følgelig omsetningstall uten moms fra varehandelsstatistikken 1976 satt inn sammen med momstallene fra 1975. Tilsvarende har gjentatt seg ved rulleringene i 1979 og 1980. Dette har ført til at indeksen for 1978 og seinere år har vist for lave endringstall.

Feilen i beregningsopplegget har gitt store utslag, særlig for året 1979. Det er beregnet nye indekstall for 1979, 1980 og januar-mars 1981. Etter de nye beregningene viser detaljomsetningsindeksen 5 prosentenheter sterkere stigning fra 1978 til 1979 enn de tidligere publiserte tall. Endringstallene var henholdsvis 9 prosent og 4 prosent. Fra 1979 til 1980 var de tilsvarende endringene 13 og 9 prosent, og for perioden januar-mars i 1980 og 1981 var tallene 13 og 12 prosent.

Etter de nye tallene viser detaljomsetningsindeksen og varehandelsstatistikken samme endring fra 1978 til 1979. Det er ikke foretatt omregning for 1978. Feilen som skyldes rulleringen kan ikke ha så stor betydning for 1978 som for 1979. I 1978 ble det brukt tall fra varehandelsfilen 1976, mens det i 1979 kom inn tall fra 1977. Riktige tall skulle vært fra 1975. I tillegg ble det i løpet av 1979 tatt inn om lag 300 "store" bedrifter ekstra for å få utvalget opp på det ønskede nivå. Det er rimelig å anta at en ikke uvesentlig del av avviket mellom detaljomsetningsindeksen for 1978 og varehandelsstatistikken for samme år skyldes at feil basis ble satt inn ved rulleringen.

3. UTFØRTE BEREGNINGER OG TABELLER

Beregningene i dette notatet er konsentrert om seks forhold: 1. Simulering av detaljomsetningsindeksen, 2. Betydningen av at bedrifter skifter næring, 3. Betydningen av at en del bedrifter "kopieres" i varehandelsstatistikken, 4. Sammenligning av omsetningsoppgaver til a) månedlig detaljomsetningsindeks (skjemaets punkt 4), b) årsumsetning fra detaljomsetningsskjemaet (skjemaets punkt 3) og c) årsumsetning på navnekort (skjemaets punkt A + B), 5. Bedrifter fordelt etter omsetning i henholdsvis momsregisteret og bedrifts- og foretaksregisteret og 6. Tilgang og avgang av bedrifter.

3.1 Simuleringen av detaljomsetningsindeksen består i at en har brukt indeksens beregningsmetode på data til varehandelsstatistikken for 1977 og 1978. Det er utført en beregning for alle bedrifter som var med i detaljomsetningsutvalget i 1978 og en beregning for identiske bedrifter. I den siste er det brukt data fra varehandelsstatistikken bare for de bedriftene som faktisk var med i indeksberegningene til detaljomsetningsindeksen i 1978, dvs. frafallsbedriftene er holdt utenom. Tabell 3 viser omsetningsendringene fra 1977 til 1978 i de simulerte indeksene i tillegg til de registrerte endringene i varehandelsstatistikken og detaljomsetningsindeksen. Av tabellen går det fram at den beregnede (simulerte) indeksen viser 1,6 prosent stigning fra 1977 til 1978 når vi ser på identiske bedrifter. Tar vi med alle bedrifter, altså også de som av forskjellige årsaker ikke var med i indeksberegningene, var økningen 1,0 prosent. Dette viser at frafallsbedriftene hadde svakere omsetningsøkning enn de bedriftene som faktisk var med i beregningene. Tabell 4 viser avviket mellom utviklingen i varehandelsstatistikken og utviklingen i detaljomsetningsindeksen og de to simulerte indeksene. Avviket mellom detaljomsetningsindeksen og varehandelsstatistikken var 2,3 prosentenheter for detaljhandel i alt, mens det varierte fra 7,7 til 0,4 prosentenheter for næringshovedgruppene. Alle hovedgruppene viste lavest omsetningsendring i indeksen. Avvikene var noe mindre når vi ser på identiske bedrifter i den beregnede indeksen i forhold til varehandelsstatistikken. Totalt var det et avvik på 1,4 prosentenheter, mens næringshovedgruppene varierte fra - 5,1 til + 2,8. Som nevnt i kapittel 2 kan nok en del av avviket i tallene for 1978 forklares ved feilen i forbindelse med rulleringen samme år.

3.2 For å belyse betydningen av at bedrifter får skiftet næringskode har vi sett på omsetningen i de bedriftene som i 1977 var næringskodet som engroshandel i varehandelsstatistikken, men som i 1978 ble regnet som detaljhandel, og de bedriftene som i 1977 tilhørte detaljhandel, men som i 1978 ble næringskodet som engroshandel. Nettovirkningen av denne næringsendringen er gitt i tabell 5. Tabellen viser at det fra 1977 til 1978 var en netto tilgang på nær 65 mill.kr. i detaljhandel i alt. Tilgangen fordelte seg svært ulikt på hovedgruppene. Det var en tilgang på hele 124 mill.kr. for motorkjøretøyer og bensin, mens de fleste gruppene hadde netto avgang fra 1977 til 1978.

3.3 Tabell 6 viser beregnet omsetning i de bedriftene som tilhørte detaljomsetningsutvalget i 1978 og som fikk sine omsetningsoppgaver fra 1977 kopiert i 1978 fordi oppgave da av ulike årsaker manglet. Kolonne 2 i tabellen viser omfanget av kopieringen for de "identiske" bedriftene. Også i denne tabellen ser vi at det særlig er tallene for gruppen "motorkjøretøyer og bensin" som er store. I den beregnede indeksen hørte hele tre fjerdedeler av de kopierte bedriftene hjemme i denne næringshovedgruppen.

3.4 Fra detaljomsetningsskjemaet har vi to muligheter til å finne årsumsetning. Enten som sum av månedsoppgaver eller fra skjemaets punkt 3, årsumsetning. For de bedriftene som både ga omsetningsoppgave for alle månedene i 1979 og som svarte på spørsmålet om årsumsetning fant vi at sum månedsoppgaver var 0,5 prosent høyere enn årsumsetningen. Tabell 7 viser variasjonene mellom næringshovedgruppene.

Det er et omfattende arbeid å finne omsetning medregnet moms fra navnekortene for de samme bedriftene. Dette har vi ikke hatt ressurser til å gjøre, men vi har trukket ut 30 bedrifter som både har gitt oppgaver på navnekort og som har svart fullstendig på detaljomsetningsskjemaet. Resultatet av denne sammenligningen er gitt i tabell 8. Tallmaterialet er selvsagt for lite til at vi kan trekke sikre konklusjoner, men også her ligger sum månedsoppgaver fra detaljomsetningsskjemaet høyst.

3.5 Byråets registerkontor har foretatt en undersøkelse av sammenhengen mellom omsetningsdata i momsregisteret og i bedrifts- og foretaksregisteret. Undersøkelsen vil kunne antyde om det er noen systematisk forskjell mellom momsregisterets og bedrifts- og foretaksregisterets omsetningsdata, og i hvilken grad navnekortene inneholder f.eks. omsetning medregnet moms. Tabell 9 gir resultater fra denne undersøkelsen. Av tallmaterialet kan vi se at det stort sett er godt samsvar mellom omsetningsbegrepene (begge uten moms). Tabellen gir tall for en-bedriftsforetak i næringen varehandel (unntatt agenturhandel) og 77 prosent av bedriftene faller i samme omsetningsgruppe i de to statistikkene, mens 96 prosent av bedriftene ligger i samme eller nærmeste omsetningsgruppe. Denne undersøkelsen sier først og fremst noe om kvaliteten av de omsetningsoppgavene som brukes i varehandelsstatistikken i forhold til tilsvarende data i momsregisteret. Skal en trekke slutninger til sammenligningen detaljomsetningsindeks - varehandelsstatistikk må det være for å si noe om hvor god varehandelsstatistikken er som "fasit" for indeksen.

3.6 Tilgang og avgang i bedriftsmassen i løpet av året blir ikke fanget opp av detaljomsetningsindeksen. Forskjellen mellom tilgangs- og avgangsbedriftenes omsetning gir en nettotilvekst i tillegg til den bestående bedriftsmassens omsetningsøkning. Nettotilvekstens betydning for avviket mellom årsstatistikkens og indeksens endringstall er vist i tabell 10. Tilgang og avgang av bedrifter fører dessuten til at massens sammensetning endrer seg. Indeksutvalget vil derfor i synkende grad tilfredsstille kravene til et sannsynlighetsutvalg etter som beregningsåret fjerner seg fra tidspunktet utvalget ble trukket. Dette blir drøftet nærmere i kapittel 4.

I tabellene 1 og 2 har en stilt sammen utviklingen i varehandelsstatistikkens og detaljomsetningsindeksens tall for omsetningen i detaljhandelen i årene 1972-79.

Det kan være grunn til å påpeke at varehandelsstatistikken for 1975 ikke er helt sammenlignbar med tall for 1974 og 1976 og tall for 1974 heller ikke med tall for 1973. Dette fordi det i 1974 ble holdt bedriftstelling som dannet grunnlag for varehandelsstatistikk det året. Da tellingen hadde en tendens til å "finne" bedrifter, fikk vi en ekstra høy omsetningsendring fra 1973 til 1974. Da varehandelsstatistikk for 1975 skulle utarbeides var ikke bearbeidingen av bedriftstelling ferdig, og en stor del av den nye informasjon som tellingen ga fikk ingen betydning for 1975-statistikken. Basis for 1975-statistikken var derfor mer lik den i 1973 enn den i 1974, og omsetningsøkningen fra 1974 til 1975 ble trolig noe for lav. Først til varehandelsstatistikken i 1976 var informasjonen fra tellingen i 1974 fullt innarbeidet, men da med den følge at grunnlaget for 1976 ikke ble helt sammenlignbart med det i 1975. Antagelig ble omsetningsøkningen fra 1975 til 1976 overvurdert i varehandelsstatistikken. For de årene det her dreier seg om gir varehandelsstatistikken et dårlig grunnlag for å måle endringer i detaljomsetningen. Det er derfor ikke mulig å benytte varehandelsstatistikken til verifisering av detaljomsetningsindeksen i denne perioden (1973-76).

Varehandelsstatistikken og detaljomsetningsindeksen ga om lag samme omsetningsendring for detaljhandelen fra 1976 til 1977, mens det for utviklingen fra 1977 til 1978 og fra 1978 til 1979 var markerte avvik. Avviket i 1979 er etter omleggingen til nytt basisår helt eliminert, og avviket i 1978 er delvis forklart i kapittel 2. Til tross for at avvikene de siste år etter nye beregninger av indeksen må kunne sies å ha vært små, vil det være en rekke forhold som generelt sett kan forårsake avvik, og som det er interessant å drøfte nærmere. I neste kapittel vil vi peke på forskjellige forhold som kan forårsake slike avvik. Det vil ikke være mulig å si at den ene eller den andre av statistikkene er feil ut i fra de respektive statistikkenes forutsetninger. Dette til tross for at varehandelsstatistikken i visse sammenhenger blir betraktet som "fasit" for detaljomsetningsindeksen.

4. NOEN MULIGE ÅRSÅKER TIL AVVIK

4.1 Innledningsvis i dette avsnittet kan det være grunn til å peke på at siden detaljomsetningsindeksen bygger på et utvalg av bedrifter, vil tallene være beheftet med en viss usikkerhet. I arbeidsnotatet IO 77/32 ble det anslått en usikkerhet i tallene på $\pm 1 - 2$ prosent for totalindeksen og opptil ± 5 prosent for hovedgruppene. Vi må derfor godta at indeksen enkelte ganger kan utvikle seg annerledes enn varehandelsstatistikken.

Det må også sies at indeksen ikke nødvendigvis skal gi samme endring fra år til år som varehandelsstatistikken. Indeksen skal være en indikator på omsetningsutviklingen medregnet moms i detaljhandelen. Det vil følgelig være vanskelig å vurdere kvaliteten av indeksen i forhold til varehandelsstatistikkenes tall som er uten moms.

4.2 Som nevnt regnes omsetningen i detaljomsetningsindeksen inkl. merverdiavgift, mens den i varehandelsstatistikken regnes uten merverdiavgift. Dette betyr at vi i dag ikke får korrigert detaljomsetningsindeksen mot årlig varehandelsstatistikk, men er låst fast til basisåret. Dette problemet blir mer påtrengende jo lenger en fjerner seg fra basisåret. For nye bedrifter må vi anslå omsetningen i basisåret når de skal settes inn i indeksen. Anslaget bygger på gjennomsnittlig endring innenfor samme næringsgruppe. Hvis indeksen ble ajourført mot endelig varehandelsstatistikk med moms hvert år, eller hvis vi skiftet basis hvert år, ville dette problemet bli sterkt redusert. Da enkeltbedrifter kan ha en relativt stor vekt i totalresultatet, vil oppgaver hvor omsetningen ikke er sammenlignbar med basis kunne gi merkbare utslag i indeksen.

For å få et inntrykk av betydningen av at en ved dagens indeksberegninger ikke får korrigert indeksen mot siste års varehandelsstatistikk, har en foretatt den simuleringen som er omtalt foran. Beregningen gir grovt sagt det resultat vi ville fått for 1978 om detaljomsetningsindeksen var blitt korrigert mot varehandelsstatistikken, forutsatt at bedriften gir samme omsetning til de to statistikkene. Som det fremgår av tabell 3, gir simuleringen av detaljomsetningsindeksen med data fra varehandelsstatistikken en omsetningsendring på 1,0 prosent fra 1977 til 1978 når en bruker data for alle bedrifter som var med i utvalget for indeksen. Brukes bare dataene for de bedriftene som faktisk inngikk i indeksberegningen, de "identiske bedriftene", gir simuleringen en omsetningsendring på 1,6 prosent. Den publiserte indeksen viste 0,7 prosent økning. Avviket mellom den simulerte indeksen for identiske bedrifter og den løpende detaljomsetningsindeksen var størst for de to gruppene "detaljhandel med møbler og innbo" og "detaljhandel med jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport". Den simulerte indeksen ga en høyere omsetning for alle næringshovedgruppene unntatt "varehushandel" og "detaljhandel med motorkjøretøyer og bensin". Disse endringstallene må sees i sammenheng med det som tidligere er sagt om kvaliteten av 1978-tallene for detaljomsetningsindeksen.

4.3 Ved å sammenligne de to simulerte indeksene får vi en indikasjon på betydningen av frafallet i utvalget. I dette tilfellet har de bedriftene som av forskjellige grunner (feil i tallene, for seint innkommet eller manglende oppgave, etc.) ikke kom med i indeksberegningen hatt en svakere omsetningsvekst enn de som teller med i beregningene.

4.4 Det at merverdiavgiften behandles forskjellig i de to statistikkene gir en åpenbar mulighet for ulik utvikling. Hvis det mellom to år skjer en endring i avgiftsgrunnlaget eller en forskyvning i omsetningen fra avgiftsbelagte varer til ikke avgiftsbelagte, evt. omvendt, vil omsetningsendringen bli forskjellig i de to statistikkene. Når det fra 1977 til 1978 f.eks. fant sted en forskyvning fra kjøp av nye biler til bruktbiler (de første er momspliktige, de siste ikke), vil den isolerte virkningen av dette være at detaljomsetningsindeksen viser en lavere omsetning enn varehandelsstatistikken for 1978. Resultatet kan ikke sies å skyldes feil i statistikkene. Slik de er definert er det et riktig resultat. Denne momseffekten har ikke nevneverdig betydning for andre grupper enn "detaljhandel med motorkjøretøyer og bensin" og "detaljhandel ellers".

4.5 Dersom tilgang og avgang av bedrifter et år ikke oppveier hverandre m.h.t. omsetningsendring, vil resultatet bli at varehandelsstatistikken og detaljomsetningsindeksen viser forskjellig utvikling fra året før. Dette som nevnt fordi slike endringer kommer med i varehandelsstatistikken, men ikke i den løpende detaljomsetningsindeksen. Tilgang og avgang kan skyldes nyetableringer/nedleggelse eller at bedrifter skifter næringskode (til/fra detaljhandel). Vi har sett på betydningen av at noen bedrifter hadde næringsovergang mellom engros- og detaljhandel mellom 1977 og 1978. Tabell 5 viser at denne næringsendringen førte til en nettoomsetningsøkning i detaljhandelen på nær 65 mill.kr. (0,1 prosent av samlet omsetning) i 1978. Nettotilgangen var størst for gruppen detaljhandel med motor-kjøretøyer og bensin (+ 0,7 prosent av omsetningen). I år med positiv nettotilgang vil detaljomsetningsindeksen vise lavere tall enn varehandelsstatistikken. Som det fremgår av tabell 5 kan denne type næringsovergang bare i svært liten grad forklare avviket mellom de to statistikkene i 1978. Netto tilvekst av bedrifter i løpet av året (nyetableringer, næringsendringer mv.) betyr vesentlig mer. Mer enn 80 prosent av avviket for 1977-1978 kan forklares med netto tilvekst av bedrifter (jfr. tabell 10). Resten av avviket kan antakeligvis forklares med feilen ved den årlige rulleringen.

4.6 I registeret vil det alltid være en del bedrifter som mangler sysselsettings- og omsetnings-tall for gjeldende statistikkår. Årsakene kan være flere:

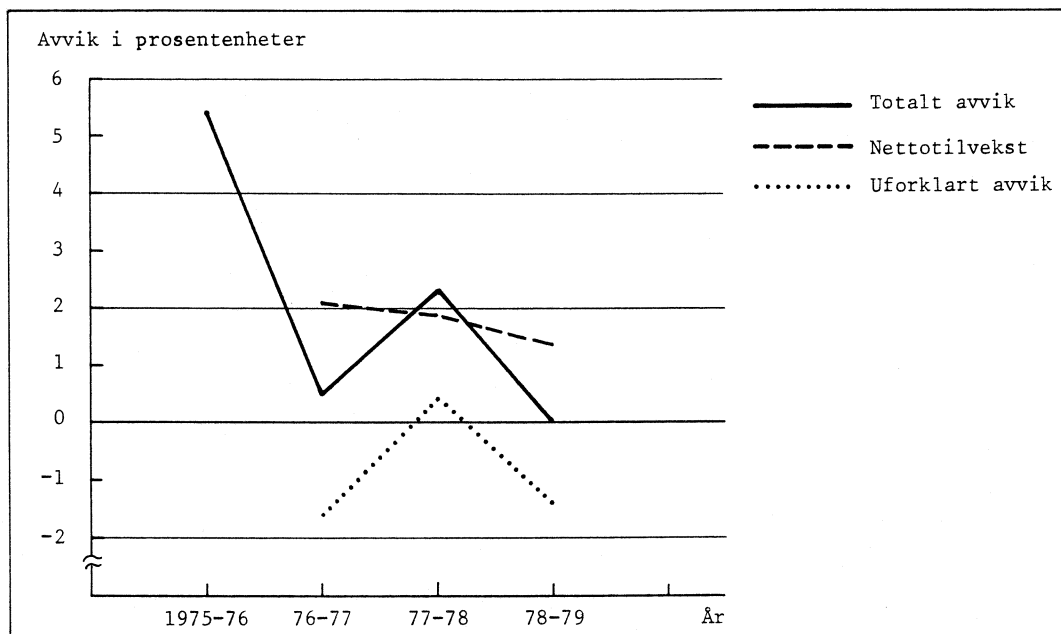
- (1) Bedriften har ikke sendt inn oppgave til tross for at den har vært i normal drift i hele eller i deler av året.
- (2) Bedriften har sendt inn oppgave for sent til å komme med i varehandelsstatistikken.
- (3) Bedriften er nedlagt eller midlertidig ute av drift, men har ikke gitt melding om dette.

Det var i alt 2 386 detaljhandelsbedrifter som manglet omsetningstall til varehandelsstatistikken for 1978. De utgjorde 7,2 prosent av massen, og det er klart at vi ikke uten videre kan holde disse utenfor statistikken. Problemet løses ved at tidligere års sysselsettings- og omsetningstall blir kopiert inntil nye opplysninger foreligger. Selv om det gjennomgående dreier seg om nokså små bedrifter, utgjør kopieringen en mulig feilkilde. Hvis den virkelige omsetningsverdien til kopierte bedrifter gikk opp, vil den valgte behandlingsmåte bidra til å undervurdere omsetningsøkningen. På den annen side vil kopierte, men nedlagte bedrifter bidra til overvurdering av omsetningsøkningen. I hvilken grad disse oppveier hverandre har vi ingen a priori kunnskap om. Men dersom den sanne omsetningsverdien går ned, vet vi at vi helt sikkert vil undervurdere nedgangen i varehandelsstatistikken. Det siste tilfellet kunne vi ha taklet best ved å gi kopierte bedrifter samme reduksjonsfaktor for omsetningsverdien som gjennomsnittet av de øvrige bedriftene. Så lenge vi har en relativt sterk prisstigning er imidlertid det første tilfellet (stigende omsetningsverdi) en mer realistisk beskrivelse. Det vil da ikke være riktig å gi kopierte bedrifter noen automatisk endring i verdien. Men det finnes unntak. I 1978 var det uvanlig mange og store bedrifter i næringsgruppen detaljhandel med motorkjøretøyer og bensin som ble kopiert. Når omsetningen i de ikke-kopierte bedriftene gikk markert ned fra 1977 til 1978 kan det å ha brukt fjorårets tall for noen bedrifter ha betydd at gruppens samlede omsetning er blitt for høy i varehandelsstatistikken. Slike tilfeller bør vi forsøke å behandle særskilt når de forekommer.

4.7 Avslutningsvis vil vi nevne en faktor som i liten grad er behandlet i dette notatet. Det gjelder det stokastiske avviket (utvalgsfeilen) i indeksen. Varianstall for den estimatoren som nyttes i dag er ikke beregnet. Det bør gjøres. Vi har pekt på at den empiriske utvalgsfeilen er anslått til 1-2 prosent av totalindekstallet. Imidlertid vil ikke utvalgsfeilen svinge tilfeldig rundt et middeltall slik vi vanligvis tenker oss. I prinsippet er utvalget til indeksen trukket en gang for alle. Et eventuelt stokastisk avvik på 1-2 prosent vil indeksen trekke med seg helt til et nytt tilfeldig utvalg blir trukket. Det eventuelle avviket kan øke eller minke (tilfeldig) i forbindelse med årlig rullering og ajourføring av utvalget. Konklusjonen er at den tilfeldige feilen i virkeligheten er systematisk og kan (om den forekommer) generere et voksende eller avtakende systematisk avvik i forhold til de samme verdiindekstallene.

Målefeil vil naturlig nok forekomme i begge statistikkene. I en totaltelling som den varehandelsstatistikken bygger på, må målefeil tillegges betydelig vekt. Den kan også ha en systematisk komponent. Omfang og betydning forsøker vi å kartlegge gjennom kvalitetskontroller¹⁾. Noen av feiltypene er behandlet i dette notatet.

Figur 1. Totalt avvik og uforklart avvik mellom de prosentvise omsetningsendringene i varehandelsstatistikken og indeksen 1976-79. Prosentenheter

I perioden 1976-79 har det uforklarte avviket (målefeil og utvalgsfeil) vært både positivt og negativt. Det er derfor ikke grunn til å påstå at avviket er av systematisk karakter. Avviket ser heller ikke ut til å være avhengig av omsetningsendringens størrelse.

5. MULIGE TILTAK FOR Å REDUSERE AVVIK

Det er ønskelig å få korrigert detaljomsetningsindeksen mot årlig varehandelsstatistikk. Hvorvidt dette lar seg løse praktisk under en stram ressursbetingelse er for tiden til vurdering. På kort sikt er problemet løst ved at detaljomsetningsindeksen er lagt om til 1979 som nytt basisår.

Det vil også bli satt i verk tiltak for å redusere feilkildene i varehandelsstatistikken. Anmeldelse for manglende oppgaveinnsending vil bli intensivert i forhold til i dag. Dessuten blir det årlig kjørt maskinelt mot momsregisteret, slik at bedrifter som har opphørt raskere blir plukket ut. Kjøring mot momsregisteret har vært foretatt de siste 2 årene, og det har ført til et synkende antall kopierte bedrifter. Vi vil etter hvert få færre bedrifter med kopierte tall for mer enn ett år, og kopieringen vil neppe være noen stor feilkilde framover. Kopieringens omfang og betydningen for omsetningstallene vil imidlertid bli kartlagt hvert år i forbindelse med kontrollkjøringene.

Nettoeffekten av tilganger og avganger i løpet av året blir nå beregnet hvert år, slik at vi kan anslå den tilveksten i løpet av året som indeksen ikke kan fange opp.

De tre-årige innkjøpsstatistikkene vil i større grad enn tidligere bli brukt til kvalitetskontroll av registerdataene. Dette gjelder blant annet omsetningstall og næringsgruppering. Dette har allerede gitt resultater for 1979 med hensyn til momskorrigeringer, og det vil være mulig å anslå omfanget av feilaktig momsinkluderte omsetningstall i registeret²⁾. Vi vil også foreslå tiltak med hensyn til bedre revisjon og kontroll av registerdataene på dette punktet (blant annet endre lay-out på navnekortene).

1) For øvrig mener 5. kontor at det er sterkt ønskelig med en styrking av registerets revisjonsarbeid ved navnekortundersøkelsene for en så viktig næring som varehandelen. Kvaliteten må heves over det som ellers blir betraktet som tilstrekkelig for oppdatering av et statistikk-register.

2) 2,2 prosent av bedriftene i utvalget til innkjøpsstatistikk for detaljhandelen 1979 (foreløpig anslag).

Tabell 1. Indeks for omsetning

Næringshovedgruppe	Detaljomet-			
	1972	1973	1974	1975
DETALJHANDEL I ALT	48	52	59	69
Varehushandel	48	52	58	68
D.h. nærings- og nytelsesmidler	50	55	60	69
D.h. beklednings- og tekstilvarer	56	57	60	69
D.h. møbler og innbo	51	55	65	75
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	46	49	58	66
D.h. ur, optiske artikler, musikkinstrumenter, gull- og sølvvarer	48	52	57	66
D.h. motorkjøretøyer og bensin	42	47	54	66
Detaljhandel ellers	50	53	59	70

Tabell 2. Varehandelsstatistikk

Næringshovedgruppe	Detaljometningsindeks				
	1972-1973	1973-1974	1974-1975	1975-1976	1976-1977
DETALJHANDEL I ALT	7,0	13,2	16,3	16,0	14,8
Varehushandel	6,9	10,4	17,6	17,0	12,5
D.h. nærings- og nytelsesmidler	8,2	10,1	14,9	14,0	12,2
D.h. beklednings- og tekstilvarer	3,8	4,8	14,9	15,0	11,5
D.h. møbler og innbo	8,8	16,2	16,3	22,0	9,8
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	7,2	18,9	13,6	12,0	17,9
D.h. ur, optiske artikler, musikkinstrumenter, gull- og sølvvarer	9,7	8,9	16,3	15,0	19,3
D.h. motorkjøretøyer og bensin	9,2	16,9	20,4	20,0	22,2
Detaljhandel ellers	5,6	13,2	16,3	13,0	10,5

etter næringshovedgruppe 1972-79. 1979 = 100

ningsindeks				Varehandelsstatistikk							
1976	1977	1978	1979	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
80	91	92	100	45	50	57	64	77	89	92	100
79	89	96	100	25	29	41	59	75	82	92	100
79	88	93	100	52	57	64	68	78	86	93	100
80	89	93	100	50	54	59	65	77	86	93	100
92	101	96	100	42	47	58	65	79	92	95	100
74	87	95	100	46	50	56	64	76	87	94	100
76	90	95	100	38	43	51	57	69	81	91	100
79	96	87	100	39	44	52	60	80	98	89	100
79	87	94	100	42	48	55	62	73	83	92	100

Detaljomssetningsindeks. Endring i prosent

		Varehandelsstatistikk							
1977-1978	1978-1979	1972-1973	1973-1974	1974-1975	1975-1976	1976-1977	1977-1978	1978-1979	
0,7	8,9	11,4	15,4	11,1	21,0	15,3	3,0	8,9	
8,5	3,8	14,0	42,9	42,9	26,0	9,2	12,2	9,3	
5,0	7,9	9,1	11,9	6,4	15,0	11,3	7,2	8,2	
4,3	7,5	6,4	9,8	11,1	18,0	10,8	8,6	7,6	
-4,6	4,1	14,1	21,9	12,4	22,0	16,5	2,5	5,4	
8,1	5,8	9,7	11,4	13,6	19,0	14,3	8,5	6,3	
5,2	5,1	13,4	18,4	11,1	21,0	16,5	12,9	9,2	
-9,6	15,1	13,8	17,6	14,9	34,0	23,3	-8,8	11,9	
8,0	6,5	16,4	12,8	13,6	17,0	14,1	11,5	8,4	

Tabell 3. Varehandelsstatistikk. Detaljomsetningsindeks. Beregnet indeks

	Varehandelsstatistikk		Detaljomsetningsindeks	Beregnet indeks ¹⁾	
	Omsetningsverdi 1978 Mill.kr	Endring i prosent 1977-78		I alt	Identiske ²⁾
			Endring i prosent 1977-78	Endring i prosent 1977-78	Endring i prosent 1977-78
DETALJHANDEL I ALT	66 729	3,0	0,7	1,0	1,6
Varehushandel	3 087	12,2	8,5	8,0	7,9
D.h. nærings- og nytelsesmidler ...	24 139	7,2	5,0	5,7	6,4
D.h. beklednings- og tekstilvarer .	7 011	8,6	4,3	6,9	6,1
D.h. møbler og innbo	5 532	2,5	-4,6	1,4	0,8
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	3 446	8,5	8,1	9,2	11,3
D.h. ur, optiske artikler, musikk-instrumenter, gull- og sølvvarer ..	2 013	12,9	5,2	11,1	7,8
D.h. motorkjøretøyer og bensin	17 167	-8,8	-9,6	-11,8	-10,0
Detaljhandel ellers	4 333	11,5	8,0	9,2	8,5

1) Bedrifter som var med i detaljomsetningsutvalget i 1978, og som var med på varehandelsfilene for både 1977 og 1978.

2) Bedrifter som var med i indeksberegningene i 1978, og som var med på varehandelsfilene for både 1977 og 1978.

Tabell 4. Varehandelsstatistikk. Detaljomsetningsindeks. Beregnet indeks. Avvik i prosentenheter

	Avvik mellom endring i detaljoms.indeks og endring i varehandelsstatistikk 1977-78	Avvik mellom endring i beregnet indeks og endring i varehandelsstatistikk 1977-78	
		I alt	Identiske
DETALJHANDEL I ALT	- 2,3	- 2,0	- 1,4
Varehushandel	- 3,7	- 4,2	- 4,3
D.h. nærings- og nytelsesmidler	- 2,2	- 1,5	- 0,8
D.h. beklednings- og tekstilvarer	- 4,3	- 1,7	- 2,5
D.h. møbler og innbo	- 7,1	- 1,1	- 1,7
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	- 0,4	0,7	2,8
D.h. ur, optiske artikler, musikk-instrumenter, gull- og sølvvarer	- 7,7	- 1,8	- 5,1
D.h. motorkjøretøyer og bensin	- 0,8	- 3,0	- 1,2
Detaljhandel ellers	- 3,5	- 2,3	- 3,0

Tabell 5. Endring av næringsområde¹⁾. Omsetning i 1 000 kr

	Netto tilgang for detaljhandel fra 1977 til 1978	
	+	-
DETALJHANDEL I ALT	64 774	
Varehandel	-	
D.h. nærings- og nytelsesmidler		18 544
D.h. beklednings- og tekstilvarer		26 154
D.h. møbler og innbo		28 508
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport ..	1 498	
D.h. ur, optiske artikler, musikkinstrumenter, gull- og sølvvarer		2 188
D.h. motorkjøretøyer og bensin	124 404	
Detaljhandel ellers	14 266	

1) Næringsovergang mellom engros- og detaljhandel.

Tabell 6. Kopierte bedrifter¹⁾ i beregnet indeks²⁾. Omsetning i 1 000 kr

	Totalt	Identiske ³⁾ bedrifter	Frafalls- ⁴⁾ bedrifter
DETALJHANDEL I ALT	964 500	466 190	498 310
Varehandel	-	-	-
D.h. nærings- og nytelsesmidler	146 632	89 038	57 594
D.h. beklednings- og tekstilvarer	38 428	34 842	3 586
D.h. møbler og innbo	29 680	18 506	11 174
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	19 486	13 662	5 824
D.h. ur, optiske artikler, musikkinstrumenter, gull- og sølvvarer	6 259	2 960	3 299
D.h. motorkjøretøyer og bensin	721 886	305 252	416 634
Detaljhandel ellers	2 129	1 930	199

1) Bedrifter som får samme omsetning som året før fordi oppgaven mangler, kommer for sent inn etc.

2) Se note 1, tabell 3. 3) Se note 2, tabell 3. 4) Bedrifter som var med i detaljomsetningsutvalget i 1978, men som ikke var med i indeksberegningene, og som det var data for på varehandelsfilene i 1977 og 1978.

Tabell 7. Sammenligning av detaljomsetningsskjemaenes årsumsetning¹⁾ etter næringshovedgruppe. 1979

Næring	Antall bedrifter	Sum månedsoppgaver på detaljomset- ningsskjemaet 1 000 kr	Årsumsetning fra detaljomsjetnings- skjemaet 1 000 kr	Avvik i prosent
DETALJHANDEL I ALT	448	4 918 506	4 896 305	- 0,5
Varehandel	37	1 265 487	1 255 334	- 0,8
D.h. nærings- og nytelsesmidler	208	1 668 370	1 698 850	1,8
D.h. beklednings- og tekstilvarer	78	542 265	535 183	- 1,3
D.h. møbler og innbo	21	120 766	123 214	2,0
D.h. jern- og fargevarer, glass, steintøy og sport	21	281 281	276 608	- 1,7
D.h. ur, optiske artikler, musikkinstru- menter, gull- og sølvvarer	22	58 677	58 650	-
D.h. motorkjøretøyer og bensin	36	847 282	814 177	- 3,9
Detaljhandel ellers	25	134 378	134 290	- 0,1

1) Bedrifter som både ga omsetningsoppgave for alle månedene i 1979 og som oppgav årsumsetning på detaljomsetningsskjemaet.

Tabell 8. Sammenligning av årsumsetning på et utvalg av detaljomsetningsskjema og navnekort.

Næring	Antall bedrifter	Sum månedsoppgaver på detaljomsetningsskjemaet	Årsumsetning fra detaljomsetningsskjemaet	Avvik i prosent 2:1	Årsumsetning medregnet moms fra navnekort	Avvik i prosent 3:1
		1 000 kr	1 000 kr		1 000 kr	
		1	2	3		
Detaljhandel i alt	30	214 338	212 595	- 0,8	211 582	- 1,3

Tabell 9. Antall bedrifter¹⁾ fordelt etter omsetning i momsregisteret og bedrifts- og foretaksregisteret. Næring 6 (unntatt 614). 1978

Omsetning (1 000 kr) i momsregisteret (uten moms)	Omsetning (1 000 kr) i bedrifts- og foretaksregisteret (uten moms)								
	0	1-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1 000-1 999	2 000-4 999	5 000-
0	-	27	13	1	13	7	14	11	6
1- 49	1	917	176	69	45	15	7	8	5
50- 99	1	155	577	215	49	19	6	4	7
100- 199	1	49	155	1 160	401	31	16	6	5
200- 499	1	23	38	210	3 936	862	69	29	14
500- 999	-	6	15	29	315	4 481	868	61	17
1 000-1 999	6	4	5	15	50	322	4 142	731	24
2 000-4 999	1	1	-	2	20	54	301	3 800	397
5 000-	7	2	2	-	7	9	28	208	2 454
I alt	18	1 184	981	1 701	4 836	5 800	5 451	4 858	2 929

1) En-bedriftsforetak med omsetning i bedrifts- og foretaksregisteret. Fullstendige i momsregisteret.

Tabell 10. Avvik mellom varehandelsstatistikken og detaljomsetningsindeksen og betydningen av årlig nettotilvekst i bedriftsmassen¹⁾

	1975-1976	1976-1977	1977-1978	1978-1979
Varehandelsstat. - verdiøkning i prosent	21,4	15,3	3,0	8,9
- Detaljomsetn.indeks - verdiøkning i prosent	16,0	14,8	0,7	8,9
= Avvik i prosentenheter	5,4 ²⁾	0,5	2,3	-
- Nettotilvekst	2,1	1,9	1,4
= Uforklart avvik i prosentenheter	- 1,6	0,4	- 1,4

1) Nettotilvekst i omsetningsverdien som skyldes forskjellen mellom tilgang og avgang i bedriftsmassen. 2) Det høye tallet skyldes bedriftstellingens "tilgang" av bedrifter som først fikk virkning for 1976.

Identif. nr.	Type	Kommune	Næring	Eierforhold	Foretaksnr.
--------------	------	---------	--------	-------------	-------------

Vedlegg 1

Statistisk Sentralbyrå
Dronningst. 16, Oslo-Dep.
Tlf. *413820

Navnekort for bedrifts- og foretaksregisteret

UNDERGITT TAUSHETSPLIKT

Bes vennligst retturnert
Byrået i vedlagte svar-
konvolutt innen 5 dager

Statistisk Sentralbyrå ber Dem vennligst besvare spørsmålene på dette kort som er et ledd i ajourføringen av Byråets bedriftsregister. Det er viktig at alle kort blir besvart. Oppgavene innhentes med hjemmel i lov av 25. april 1907, jfr. Stortingsvedtak av 7. november 1967 og kgl. res. av 15. desember s. å. Oppgavene er undergitt taushetsplikt og vil bli behandlet strengt fortrolig.

Firma som driver virksomhet på forskjellige steder eller i ulike bransjer, skal fylle ut et navnekort for hver bedrift. Henvend Dem til Byrået dersom De trenger flere kort, eller utsettelse med innsendingen. Ved eventuell henvendelse, oppgi det ident.nr. som står øverst til venstre på kortet. Vennligst rett eventuelle feil i navnet og adressen nedenfor.

Eierens navn og adresse (For aksjeselskaper skal aksjonærenes navn ikke oppgis.)			Skriv ikke i denne kolonnen
Bedriftens beliggenhet. Kommune Fylke			
			8,
9 0	Er bedriften (sett kryss)		DATO FOR OPPHØR: _____
	☐ I vanlig drift	2 ☐ Midlertidig ute av drift (angå grunn nedenfor)	
	☐ Under oppbygging	3 ☐ Registrert bare for å beskytte firmanavn, varemerke e.l.	5 ☐ Solgt, overdratt til andre (se baksiden)
Grunnen til eventuell driftstans			Hvor lenge har driftstansen vart?
			6,

RA-205

VEND

Endring i bedriftens eierforhold i løpet av siste år		Dato for eventuell endring	Skriv ikke i denne kolonnen
Bedriften er solgt/overdratt til: _____			
Bedriften er overtatt fra: _____			
Andre opplysninger om endring i eierforhold eller firmanavn			12,
Virksomhetens art (bransje). Oppgi nøyaktig virksomhetens art og de varer eller tjenester som frambringes, f.eks. jordbruk, fiske, bryting av kalkstein, produksjon av herreklær, byggevirksomhet, engroshandel med frukt og grønnsaker, bygningsteknisk konsulentvirksomhet, utleie av lagerrom, kafé, damefrisør, advokatvirksomhet, lege, helseinstitusjon, foreningsvirksomhet e.l.			27,
Omsetning i 1975. Omsetningen settes for produksjonsvirksomhet lik summen av produksjon for egen regning, godtgjørelse for reparasjons- og monteringsarbeid samt verdien av investeringer og reparasjoner utført med egne ansatte; for handelsvirksomhet og salgsformidling lik bruttoomsetningen og for tjenesteytende virksomhet lik bruttoinntekten.	Omsetning ekskl. moms	Hele tusen kr.	61,
	Utgående moms		62,
	Omsetning inkl. moms		11,
Oppgi anslagsvis omsetningens fordeling på de viktigste varer eller tjenester:			
Gjennomsnittlig sysselsetting i 1975. Ta med både eiere og familiemedlemmer som arbeider i bedriften og ansatte arbeidere og funksjonærer. Skriv 0 dersom det er utført mindre enn et halvt årsverk. Skriv „Bare eier“ dersom eieren har arbeidd alene uten hjelp av verken familiemedlemmer eller ansatte.		Tallét på sysselsatte	
		Eiere	Andre
			10,

Foresprisler fra Byrået kan rettes til (Navn og telefonnr.)

Dato, underskrift

Ident. nr.	Type	Kommune	Bygning	Løsthold	Foretaknr.
Vedlegg 2					

Statistisk Sentralbyrå
 Postboks 4
 Postveien 1
 N-102 Oslo 1

Navnekort for bedrifts- og foretaksregisteret 1979

UNDERGITT TAUSHETSPLIKT

Bes vennligst returnert i vedlagte svaromvolutt innen 10 dager

Oppgavene er undergitt taushetsplikt. De vil bli nyttede bare til å utarbeide statistikk og vil bli oppbevart og tilintetgjort på en betryggende måte. Statistisk Sentralbyrå ber Dem besvare spørsmålene på dette kort som er utledd i ajourføringen av Byråets bedriftsregister. Det er viktig at alle kort blir besvart. Oppgavene innhentes med hjemmel i lov av 25. april 1907, jfr. Stortingsvedtak av 11. november 1976, Finansdepartementets bestemmelse av 29. desember 1976 og kgl. res. av 7. januar 1977.

Firma som driver på forskjellige steder eller i ulike bransjer, skal fylle ut et navnekort for hver virksomhet. Henvend Dem til Byrået dersom De trenger flere kort, eller utsettelse med innsendingen. Ved eventuell henvendelse, oppgi det ident.nr. som står øverst til venstre på kortet.

Vennligst rett eventuelle feil i navnet og adressen nedenfor.

Skriv ikke her

Bedriftens beliggenhet (gate/vei, sted)

Er bedriften (sett kryss)				Dato for opphør: _____	Resten av spørsmålene skal besvares selv om det har vært drift bare en del av 1979.
☐ I vanlig drift	☐ Midlertidig ute av drift	☐ Opphørt		Antall måneder i drift: _____	
☐ Registrert bare for å beskytte firmanavn, varemerke e. l.	☐ Investeringsbedrift	☐ Solgt, overdratt til andre			

Omsetning i 1979. FELT A: Omsetningen settes for produksjonsvirksomhet lik verdien av produksjon for egen regning, godtgjørelse for reparasjons- og monteringsarbeid samt verdien av investeringer og reparasjoner utført med egne ansatte; for handelsvirksomhet lik bruttoomsetningen og for tjenesteytende virksomhet lik bruttoinntekten. FELT C: Oppgi (eller anslå) samlet verdi for alle produkter. FELT D: Pas ikke med under A. Oppgi fordeling på baksiden.	A	Omsetning ekskl. MVA	Hole tusen kroner	Utførte årsverk i 1979. 1 årsverk = 1 heltids sysselsatt hele året. Ta med både ansatte, eiere og familiemedlemmer som arbeider i bedriften. Eksempler på omregning: 1 sysselsatt én dag i uken hele året utgjør 1/5 årsverk. - 2 heltids sysselsatte en tredjedel av året utgjør 2/3 årsverk.	
	B	Utgående MVA			
	C	Omsetn.verdi ved agentursalg			
	D	Totale provisjoner			Utførte årsverk

Eierens navn og adresse: (For aksjeselskaper oppgis ikke aksjonærenes navn.)

Endring i bedriftens eierforhold i løpet av siste år		Dato for eventuell endring
Bedriften er solgt/overdratt til (navn og adresse):	Bedriften er overtatt fra (navn og adresse):	

Andre endringer i eierforhold eller firmanavn

Virksomhetens art (bransje). Oppgi nøyaktig virksomhetens art og de varer eller tjenester som frambringes, f.eks. jordbruk, fiske, bryting av kalkstein, produksjon av herrekjøl, engroshandel med frukt og grønnsaker, bygningsteknisk konsulentvirksomhet, utleie av lagerrom, kafé, damefrier, advokatvirksomhet, lege, helseinstitusjon, foreningsvirksomhet, byggevirksomhet, lastebiltransport e. a.

Oppgi anslagsvis omsetningens fordeling på de viktigste varer eller tjenester

A

Oppgi anslagsvis provisjonens fordeling på de viktigste varer eller tjenester

D

Forespørsler fra Byrået kan rettes til (Navn og telefonnr.)

Dato, underskrift

MÅNEDSOPPGAVE OVER DETALJOMSETNINGEN

August 1981 - januar 1982

Oppgavene hentes inn med hjemmel i lov av 25. april 1907, nr. 2, og stortingsvedtak av 11. november 1971. Oppgavene er undergitt taushetsplikt. De vil bli nyttet bare til å utarbeide statistikk og vil bli oppbevart og senere tilintetgjort på en betryggende måte.

RETTLEDNING STÅR PÅ BAKSIDEN AV SKJEMAET.

1. Omsetningsbegrep som bedriften velger å bruke i månedsoppgaven (sett kryss)

a. Kontant- og kredittomsetning c. Bare kontantomsetning

b. Kontantomsetning og innbetaling på kredittsalg d. Annet omsetningsbegrep, oppgi hvilket

2. Hvor stor del av bedriftens/avdelingens totalomsetning dekkes av det valgte omsetningsbegrep? _____ prosent

3. Årsomsetning 1980 medregnet "moms" og regnet etter det omsetningsbegrep som er oppgitt under spørsmål 1. Kr _____

4. Månedsomsetning, hele kroner Dersom regnskapstall ikke foreligger på det tidspunkt oppgaven skal gis, ber vi Dem anslå omsetningen på grunnlag av kasseoppgjør eller andre interne oppgaver.

1981/82	August	September	Oktober	November	Desember	Januar
a. Omsetning unntatt "moms"						
b. + Utgående "moms"						
c. = Omsetning medregnet "moms"						
Merknader (Se rettledningen)						

Eventuelle forespørsler fra Byrået kan rettes til (ansvarlig for utfyllingen):

 Navn, telefonnr.

RETTLEDNING FOR UTFYLLINGEN

Generelt

Første gang De fyller ut skjemaet, ber vi Dem oppgi hvilket omsetningsbegrep De velger å bruke (spm. 1), hvor stor del av bedriftens/avdelingens totalomsetning som dekkes av det valgte omsetningsbegrep (spm. 2), årsomsetningen for 1980 (spm. 3) og månedsomsetningen for august 1981 (spm. 4).

Senere vil vi en gang i måneden be Dem gi omsetningsoppgave (spm. 4) for foregående måned, skjemaet vil bli levert Dem ca. den 12. i hver måned og vil bli hentet av Statistisk Sentralbyrås representant ca. den 16. i måneden.

Byråets representant har absolutt taushetsplikt.

Rettledning til de enkelte spørsmål

- Spm. 1 Omsetningsoppgaven bør om mulig omfatte alle salg avsluttet i kalendermåneden (året) uansett om disse har skjedd mot kontant betaling eller på kreditt (omsetningsbegrep a). Dersom det er nødvendig for å kunne gi oppgavene innen den fastsatte tidsfrist, kan forretningen nytte et annet omsetningsbegrep.
- Spm. 3 Omsetningstallene skal gjelde hele forretningen, eventuelt den avdeling som står oppført på forsiden av skjemaet. Årsomsetningen for 1980 oppgis medregnet "moms".
- Spm. 4 Månedsomsetningen skal oppgis unntatt og medregnet "moms" og med "moms"-beløpet spesifisert. For forretninger som betaler "moms" av hele omsetningen, kan omsetning medregnet "moms" beregnes ved å legge $1/5$ (20 prosent) til omsetning unntatt "moms". Dersom en har tall for omsetning medregnet "moms", kan omsetning unntatt "moms" beregnes ved å trekke $1/6$ (16,67 prosent) fra den momspliktige omsetningen. Oppgaven skal fortrinnsvis gjelde kalendermåneden. Dersom en annen registreringsperiode nyttes, f.eks. 4 eller 5 uker, må dette opplyses i merknadsrubrikken. Byrået ber videre om at De i merknadsrubrikken oppgir eventuelle årsaker til vesentlige avvik mellom årsomsetning for 1980 og månedsomsetning i 1981, f.eks. utvidelse, nytt eierforhold, omsetning overført til eller fra annen bedrift (avdeling) eller andre årsaker. Merknadsrubrikken vil også bli brukt av Byrået til korte tillegsspørsmål.